

ANMELDELSE

GERTRUDIS PAYÁS & FABIEN LE BONNIEC (eds): *Intercultural Studies from Southern Chile. Theoretical and Empirical Approaches*. Cham: Springer 2020. 153 sider. ISBN 978-3-030-52362-6. ISBN 978-3-030-52363-3 (e-bog). Pris: € 112,49 (hardcover); € 74,89 (e-bog).

Hvordan kan man analysere interkulturelle relationer, der udspringer af en generel asymmetri mellem majoritetssamfundet og de etniske minoriteter? Og hvor langt kan det interkulturelle perspektiv tage os i forhold til at gentænke demokrati, læring og retfærdighed? Dette er nogle af de centrale spørgsmål, der bliver stillet i *Intercultural Studies from Southern Chile. Theoretical and Empirical Approaches*, der er en samling oversatte artikler (2013-2019) af en gruppe chilenske forskere i Sydchile. Bogen har fokus på det chilenske samfunds relationer til mapuche, der er den oprindelige befolkning (*mapu*: jord *che*: person(er)) i det centrale og sydlige Chile.

I Latinamerika er det interkulturelle spændingsfelt oftest koblet til det interetniske perspektiv og dermed til forsøget på at forstå og som oftest forbedre relationerne til de oprindelige befolkninger. I Chile har idéen om det interkulturelle været på fremmarch siden 90'erne og er nu blevet accepteret og integreret institutionelt. Disse to aspekter sætter rammerne for bogen.

På trods af det interkulturelle samlingspunkt spænder artiklerne meget vidt. Man indføres i interkulturelle problemstillinger set tværfagligt i historiske, filosofiske og antropologiske perspektiver. Antologien er inddelt i tre dele med en indledende kommentar til hver del fra en førende ekspert på området. Mens de første to dele er karakteriseret ved empiriske studier, er den sidste filosofiske del mere generel og teoretisk. Bogen henvender sig primært til studerende og akademikere, der interesserer sig for Latinamerika og relationerne til den oprindelige befolkning.

Den første historiske del består af to artikler. Her er den anden artikel af Payás om oversættelse mest bemærkelsesværdig. Artiklen stiller skarpt på forholdet – i begyndelsen af det 20. århundrede – mellem en af de helt store etnografiske autoriteter på området, Rodolfo Lenz, og hans mapucheinformant og medforsker, Manuel Manquilef. På baggrund af en meget detaljeret sammenligning af deres diskursive strategier for oversættelse konkluderer Payás, at Lenz misbruger sin

position som etnografisk autoritet. Lenz vælger nemlig at indsætte en kort, men meget følelsespræget selvbiografi af Manquilef i begyndelsen af Manquilefs etnografiske værk; et værk, der ellers er præget af samtidens positivistiske og distancerende skrivestil. Payás argumenterer, at denne strategi er designet bevidst for at kunne påpege, at selv om Manquilef fremstår som forsker, er han dybest set en indianer, der kun har eksistens som et etnografisk objekt.

Analysen viser også Manquilefs egen kritik af Lenz samt hans forsøg på at behandle mapuchesproget (mapuzungun) som noget moderne og livligt, der kan tale for sig selv. Selv om artiklen ikke påpeger det, gør den det muligt at læse Manquilef ind i forhold til andre „modstandsnavne“ som for eksempel Guamán Poema de Ayala og Ottobah Cugoano, der skrev med moderne midler imod kolonialisme og racisme.

Den anden del består af tre artikler, der henholdsvis sætter fokus på interkulturel praksis i retsvæsenet, lingvistik og læring. Artikel 5 af Le Bonniec undersøger den interkulturelle retspraksis ved at tage udgangspunkt i den spænding, der opstår mellem ILO-konventionen nr. 169 af 28. juni 1989 vedrørende oprindelige folk og stammefolk i selvstændige stater og det gængse chilenske retssystem. I sager om vold i hjemmet, hvilket i de fleste tilfælde er mod kvinder, er det ikke lovligt i det chilenske retssystem at bruge kompensation som et middel til løsning af konflikter. Forfatteren undersøger 17 sager, hvor der i strid med det chilenske retssystem alligevel er blevet givet kompensation i henhold til konventionen. Hvad man forstår ved kompensation, forbliver dog uklart, idet det eneste eksempel, der gives, er en officiel undskyldning. Konventionen skal tage højde for, at etniske befolkninger ofte har deres egne måder at løse konflikter på. Ideelt set skulle en kompensation derfor kunne tilnærme sig traditionel mapucheretsopfattelse, den såkaldte *az mapu*, ved netop at være en aftale, man i et vist omfang kan forhandle sig til. I modsætning til et abstrakt juridisk straffesystem, hvor dommeren „træder ud“ af konflikten, skal han nu kunne „træde ind“ i den for at mægle, hvilket blandt andet har resulteret i en øget efterspørgsel af antropologisk specialviden. Det påpeges, at den fornyede interesse for mapucheretsopfattelse blandt andet er opstået på grund af politibrutalitet. I betragtning af den stigende voldsspiral fra begge sider de seneste år er denne paradoksale sammenhæng ikke helt uinteressant.

Artiklen om læring af Quilaqueo, Fernandez og Quintriqueo gennemgår en række begreber, der bliver brugt af mapuchebefolkningen i forbindelse med læring. Artiklen guides af en generel idé om en dobbelt rationalitet som en forklaringsmodel for den måde, de er fanget mellem to verdener på, samt som udgangspunkt for en interkulturel pædagogisk model. Denne idé bliver dog ikke yderligere udviklet. Begreberne som sådan er ikke ny viden, men kan passende

læses som en generel introduktion til en mapuchekategorisering, der tilnærmer sig læring.

Den tredje og filosofiske del lægger ud med en artikel af Salas, der tager interkulturalitet op som en løftestang for en radikal fornyelse af demokratiet og retssamfundet. Salas argumenterer for nødvendigheden af en kontekstuel retsforståelse i denne forbindelse. Den meget teoretiske indfaldsvinkel kan her med fordel læses parallelt med kapitlet om retspraksis, hvor compensation bliver et bud på en kontekstuel retsforståelse. Det krydrer bogens indhold, at disse to artikler komplementerer den teoretisk-praktiske vinkling, specielt i en antologi, hvor det ellers kan være svært at forene artiklernes tværfaglige mangfoldighed. Salas' radikale projekt tager dog ikke kun retsvæsenet op til revision. Idéen om „udvikling“ udfordres af *Küme Mongen*, eller „det gode liv“, hvilket for eksempel udfordrer kapitalismen som et system, der ikke kan reproducere livet. Selv om bogen er tværfaglig, giver mange af kapitlerne den fornemmelse, at antropologien er den honning, der siver ind i alle de huller, det moderne fundament har.

Det efterfølgende kapitel af Díaz og Samaniego er placeret meget strategisk i bogen. Efter en lang række interkulturelle analyser maner forfatterne nu til besindelse i forhold til det frembrusende interkulturelle perspektiv. Der påpeges, at dets popularitet ofte er bygget op omkring en meget simpel og dualistisk forståelse af etik og moral, og at det ofte bliver anvendt uden hensyn til den kontekstuelle situation. Hvis det interkulturelle perspektiv skal modnes og være mere end et certifikat, kræver det for eksempel, at det engagerer sig i en mere kontinuerlig dialog med traditionelle videnskabelige teorier. Efter denne besindelse slutter det sidste kapitel af Samaniego af med at åbne for dialogen i klassisk filosofisk stil med forfattere som Levinas, Honneth og Gadamer. Det giver en fornemmelse af, at bogen har været hele den hermeneutiske cirkel rundt.

Det er ikke ofte, at chilenske forskere bliver oversat til engelsk, så bogen bidrager til at synliggøre denne del af den spansktalende verden. Fra et lille udsnit af det akademiske Chile tegner bogen et mangfoldigt billede af det interkulturelle som en samling tværdisciplinære positioner, der stiller samme type spørgsmål til virkeligheden. I forlængelse af det videnskabelige sprog fornemmer man et brændende ønske om at spørge ind til og dermed forandre de grundlæggende asymmetriske relationer.

Torben Albertsen

Postdoc

Universidad Técnica Federico Santa María